

**Ambtenaren van de burgerlijke stand met
gewetensbezwaren tegen homohuwelijken**

LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissie voor Justitie heeft de volgende vragen over de brief van de Staatssecretaris van Justitie van 2 november 2001 inzake RMU-brief over ambtenaren van de burgerlijke stand met gewetensbezwaren tegen homohuwelijken (J-01-927).

De voorzitter van de commissie,
Swildens-Rozendaal

De griffier voor deze lijst,
Bregman

1

Heeft de regering zelf onderzoek gedaan naar het gemeentelijk beleid met betrekking tot ambtenaren van de Burgerlijke Stand en buitengewone ambtenaren van de Burgerlijke Stand, die gewetensbezwaren hebben om huwelijken van personen van hetzelfde geslacht af te sluiten?

2

De leden van de fractie van D66 interpreteren de «praktische oplossing» waarnaar nu wordt gestreefd als een voorlopige oplossing, die niet het karakter van een vaste regeling mag krijgen waar ook nieuwe ambtenaren zich op kunnen beroepen. Stemt de regering in met deze interpretatie? Zo nee, waarom niet?

3

Is het juist dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in brieven aan de gemeenten heeft gesteld dat een verheffing van de «praktische oplossing» tot vaste regeling niet (Grond-)wettelijk is? Wat is het oordeel van de regering over de (Grond-)wettelijkheid van het verheffen van de praktische oplossing tot vaste regeling?

4

Zou het blijvend toepassen van de «praktische oplossing» niet leiden tot onduidelijkheid die zeer onwenselijk is voor zowel ambtenaren als burgers? Hoe staat de regering tegenover het vaststellen van een heldere einddatum van de overgangperiode waarin de «praktische oplossing» wordt toegepast, bijvoorbeeld per 1 januari 2003?

5

De leden van de fractie van D66 interpreteren de huidige praktische oplossing zo dat uiteindelijk moet worden gekomen tot een situatie waarin ambtenaren die weigeren een huwelijk tussen twee personen van hetzelfde geslacht te voltrekken van dit deel van hun functie worden ontheven en ambtenaren met dergelijke gewetensbezwaren in beginsel niet voor deze taak te worden aangenomen. Hoe staat de regering tegenover deze interpretatie?

6

Wat is de reactie van de regering op de haar door COC Nederland toegezonden onderzoeksresultaten met betrekking tot het onderhavige onderwerp? Is de regering bereid met COC Nederland over dit onderwerp (nader) van gedachten te wisselen?

7

Waarom kunnen de praktische oplossingen die de staatssecretaris in de brief noemt niet als standaardregels gehanteerd worden in situaties dat ambtenaren van de burgerlijke stand gewetensbezwaren tegen het voltrekken van «homohuwelijken» hebben?

8

Is de regering bereid om te onderzoeken welke redenen gemeenten hebben om geen ruimte meer te bieden aan gewetensbezwaarde ambtenaren dan wel om geen gewetensbezwaarde ambtenaren meer in dienst te nemen?

9

De regering wacht met een nadere standpuntbepaling over het gemeentelijk aanstellingsbeleid op een oordeel van de Commissie Gelijke Behandeling. Waarom vormt de regering zich niet zelf een oordeel in deze principiële afweging? Hoe zou een dergelijk oordeel moeten luiden?

Op welke termijn kan de staatssecretaris tot een nadere standpuntbepaling komen?

10

Hoe oordeelt de regering over het gegeven dat uit de brief van de RMU onomstotelijk blijkt dat een groot aantal gemeenten niet handelt conform de door de regering aangedragen «praktische oplossing»? Immers 37% van de gemeenten geeft te kennen geen ambtenaren met gewetensbezwaren te willen benoemen en 36% van de gemeenten geeft aan alleen nog gewetensbezwaarde ambtenaren te willen benoemen wanneer er voldoende niet-gewetensbezwaarden zijn, waarbij zij de mogelijkheid om een niet-gewetensbezwaarde ambtenaar van een naburige gemeente in te schakelen kennelijk negeren.

11

Wanneer kan de Kamer de eindbalans van de antwoorden van gemeenten tegemoet zien?

12

Bestaat er overlap tussen de genoemde gemeenten die aangaven voldoende ambtenaren zonder bezwaren te hebben én de gemeenten die aangaven dat er een praktische oplossing voor ambtenaren met gewetensbezwaren?

13

Welke kosten zijn er voor gemeenten aan verbonden om bezwaarde ambtenaren te vervangen door buitengewoon ambtenaren van de burgerlijke stand?

14

Is bij het stellen van objectieve criteria voor aanstelling van ambtenaren van de burgerlijke stand, zoals thans gebruikelijk, voorzien in objectieve normen omtrent functievervulling en een goede functionering van de openbare dienst?

15

De staatssecretaris stelt dat uit de tussentijdse balans van de RMU niet blijkt dat het gemeentelijk beleid onzorgvuldig is of onrechtmatig is. Hoe valt dit te rijmen met het feit dat – blijkens het RMU-onderzoek en de mediaberichten daaromtrent – in een groot aantal gemeenten op principiële gronden op voorhand geen ruimte wordt geboden aan gewetensbezwaarde ambtenaren?

16

Is de staatssecretaris, gelet op het gegeven dat uit het RMU-onderzoek naar voren komt – en dat in de brief van de staatssecretaris wordt vermeld –, namelijk dat éénderde deel van de 300 gemeenten die op het verzoek om informatie van de RMU hebben gereageerd, verklaart geen ambtenaren te benoemen die aangeven gewetensbezwaren te hebben tegen medewerking aan het sluiten van huwelijken van personen met hetzelfde geslacht, niet van mening dat het standpunt van deze 100 gemeenten het karakter van een «Berufsverbot» aanneemt?

17

In sommige gemeenten blijkt onderscheid gemaakt te worden tussen zittende ambtenaren en nieuw te benoemen ambtenaren. Kan de staatssecretaris bevestigen dat de voorgestane praktische oplossing echter evenzeer aan de orde is bij nieuw te benoemen ambtenaren? (vgl. Handelingen Eerste Kamer, 19 december 2000, p. 15–658)

18

Ligt het, gegeven het standpunt van de regering dat in het geval van gewetensbezwaarde ambtenaren naar praktische oplossingen moet worden gezocht, niet op de weg van de regering, vanuit haar afgeleide verantwoordelijkheid voor de taakvervulling door de gemeentebesturen, te inventariseren of in iedere gemeente een oplossing voorhanden is die aan de eisen van de regering beantwoordt?

19

Ziet de staatssecretaris in het licht van gerezen problemen, mogelijkheden voor aanvullende regelgeving waarbij een uitdrukkelijke basis wordt geschapen voor het erkennen van deze gewetensbezwaren?

20

Welke andere mogelijkheden ziet de staatssecretaris om te bevorderen dat gemeenten daadwerkelijk de voorgestane praktische oplossing in de praktijk brengen?

21

Is de regering van zins – nu de door haar voorgestane «praktische oplossing» in zoveel gevallen niet wordt toegepast – terug te komen op de woorden van de toenmalige staatssecretaris van Justitie dat een wettelijke regeling ten aanzien van de gewetensbezwaarde ambtenaar niet nodig is (Handelingen I 2000/2001, nr. 015, blz. 672)? Is zij, in concreto, van zins de gewetensbezwaarde ambtenaar alsnog een wettelijke bescherming conform de strekking van de «praktische oplossing» te geven zodat de opmerking van de toenmalige staatssecretaris dat respect voor godsdienstige bezwaren met zich meebrengt dat die honorering verdienen geen loze woorden blijken te zijn (Handelingen I 2000/2001, nr. 015, blz. 658)?

22

Is de regering van mening dat iedere ambtenaar van de Burgerlijke Stand in beginsel verplicht is de aan hem opgedragen sluiting van welk huwelijk dan ook uit te voeren zonder enig onderscheid te maken?

23

In de brief wordt gesproken over ruimte voor voorzieningen in verband met gewetensbezwaren; dit wordt mede bepaald door «de aard van het werkverband» en de «concrete omstandigheden». Een nadere toelichting met voorbeelden is zeer gewenst.

24

Kan de regering concrete omstandigheden noemen die een voldoende objectieve rechtvaardiging vormen om personen met bezwaren tegen het vervullen van een deel van de taak niet (langer) aan te stellen? In samenhang hiermede dient de vraag te worden gesteld in hoeverre een gemeente een beroep moet gaan doen op andere ambtenaren, wanneer een collega-ambtenaar niet bereid is huwelijken van personen van hetzelfde geslacht af te sluiten.

25

Herinnert de regering zich de toezegging van de staatssecretaris van Justitie toen die op 25 januari jl. in de Tweede Kamer verklaarde dat: «als een ambtenaar gewetensbezwaren heeft, kan worden gekeken of een andere ambtenaar dit werk kan doen, en eventueel kan een ambtenaar uit een naburige gemeente worden ingehuurd. Mocht het toch tot moeilijkheden leiden, dan is er aanleiding voor nadere actie» (Handelingen II 2000/2001, nr. 42, blz. 3342)? Waarom kiest de regering, in weerwil van deze duidelijke uitspraak van de staatssecretaris, in haar brief voor een terughoudende opstelling en wil zij kennelijk – alvorens een standpunt in

te nemen – eerst de procedures bij de Commissie Gelijke Behandeling afwachten? Kan hieruit worden geconcludeerd dat er een meningsverschil is tussen de staatssecretaris en de regering of dat de regering het niet eens is met de uitspraak die door de staatssecretaris op 25 januari jl. is gedaan?

26

Waarom wil de staatssecretaris wachten op de uitkomsten van de zaken die bij de Commissie Gelijke Behandeling lopen, voordat zij met een nadere standpuntbepaling komt? Maakt de praktijk dat er gewetensbezwaarde ambtenaren in de problemen zijn, het niet noodzakelijk om nu al met maatregelen te komen die de positie van deze ambtenaren afdoende beschermt?